

10 יולי 2025

לכבוד

עו"ד גלי בהרב-מיארה, היועמ"ש
רא"ל אייל זמיר, הרמטכ"ל
עו"ד עמית איסמן, פרקליט המדינה
אלוף אבי בלוט, מפקד פיקוד מרכז
רנ"צ דניאל לוי, מפק"ל משטרת ישראל
אלוף רסאן עליאן, מתפ"ש
תת ניצב אלעזר כהנא, יועמ"ש המשטרה
ישראל כץ, שר הביטחון
אל"מ אלי לברטוב, יועמ"ש איו"ש
שלום רב,

הנדון: דרישה דחופה לקביעת מדיניות לבלימת הטיהור האתני ועקירת קהילות בגדה המערבית

אנו פונים אליכם בדחיפות בדרישה לגיבוש מדיניות ונקיטת פעולה לבלימת מגמה נמשכת לעקירה כפויה ואלימה של עשרות רבות של משפחות וקהילות פלסטיניות בשטחי C ו-B בגדה המערבית, על ידי אזרחים ישראלים הפועלים בתמיכה צבאית וממשלתית. עקירה כפויה של אוכלוסיה אזרחית בשטח כבוש, שלילת זכויותיה והענקת חסינות לגורמים אלימים כלפיה, התופסים חזקה בשטח במקום העקורים, עולות כדי ביצוע פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה. גורמי היעוץ ואכיפת החוק אינם יכולים לעמוד מנגד ולאמץ מדיניות פסיבית אל מול כל אלה. עליכם לפעול לאלתר לגיבוש ויישום מדיניות לבלימת גל העקירה והגירוש.

ארגוני זכויות אדם וסוכנויות האו"ם המטפלים ומנהלים מעקב אחר אלימות מתנחלים כלפי פלסטינים באופן שוטף מזה שנים, מסמנים תופעה חריגה בחומרתה של עקירה כפויה של קהילות רועים וקהילות חקלאיות בהיקף נרחב, ו"טיהור" אזורים שלמים, בעיקר בשטחי C אך גם בשטח B, מתושביהם הפלסטינים. עשרות רבות של קהילות נותרות גם כיום תחת איום לעקירה וגירוש, כשהן חשופות לאלימות יומיומית, לאיומים, לגדיעת מטה לחמן ולשלילת זכויותיהן.

מדובר במעשים העולים כדי פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות, ומנוגדים למושכלות יסוד של הדין הבינלאומי. המפקד הצבאי כריבון זמני בשטח הכבוש, המינהל האזרחי וגופים הנתמכים על ידו, כמו גם משרדי הממשלה השונים, לא זו בלבד שאינם בולמים פעילות זו, אלא מתגברים אותה ותומכים בה באופן פעיל, כמו גם באמצעות אימוץ בדיעבד של המעשים בדרך של הכשרת מאחזים לא חוקיים, באותם שטחים ואזורים שתושביהם נמלטו מפני האלימות. תמיכה זו גוררת אחריות ישירה של המדינה לפשעים שמבצעים אזרחיה. מכאן פנייתנו הדחופה אליכם בדרישה שתפעלו לגבש וליישם מדיניות כוללת לבלימת גירוש קהילות פלסטיניות בשטחי הגדה המערבית, בין באלימות ובין באמצעות יצירת תנאי חיים בלתי אפשריים עבורן, ובכלל זה:

א. להפעיל את הסמכויות המסורות בידכם בדחיפות, באופן **מיידי ויזום** לשם הגנה על קהילות מאוימות המצויות כיום בסיכון לעקירה כפויה, ולשם הרחקה של גורמים המתנכלים להן, אשר פוגעים בביטחונן, ברכושן ובמקורות מחייתן.

- ב. לגבש מדיניות אקטיבית ואפקטיבית לעצירת מהלכי העקירה והגירוש בכל רחבי הגדה המערבית, תוך שימוש מתואם בכלל הסמכויות הנתונות בידי הצבא, המשטרה, המינהל האזרחי ומשרדי הממשלה השונים. בכלל זה, יש לפעול להרחקת ישראלים המלבים אלימות וטרור לאומני או משתתפים בפעולות אלימות משטח הגדה המערבית וליתן עדיפות וקדימות לפינויים של מאחזים אלימים המאיימים או מתנכלים לקהילות פלסטיניות במטרה לגרשן. במידת הצורך יש להורות על סגירת שטחי המגורים של הקהילות ואדמות מרעה או אדמות חקלאיות לכניסת ישראלים.
- ג. לבטל כל צו או החלטה בעניין הכשרה או הקמת תשתיות למאחזים המתפקדים כקני טרור לאומני ואלימות, או אשר מאיימים על הישרדותן של קהילות פלסטיניות בקרבתם, בהיותן מנוגדות לדין הישראלי והבינלאומי.
- ד. לסייע לקהילות שגורשו באמצעים אלימים ואשר מבקשות לשוב לביתן, ולאפשר את חזרתן. להגן על קהילות אלה בהתאם למדיניות שתיקבע, תוך שימוש בכלל הסמכויות הנתונות בידי המפקד הצבאי, המינהל האזרחי והמשטרה.
- על המדיניות לחייב את כלל הרשויות הנוגעות בדבר, ובין היתר את המפקד הצבאי, האמון על שמירת הסדר הציבורי ועל הגנת זכויות תושבי השטח הכבוש. יש לקיים מעקב שוטף אחר ביצועה והשגת מטרותיה, תוך איסוף מידע וניהול שיח עם הקהילות הנוגעות לדבר.

רקע

- בשלוש השנים האחרונות, מאז החלה לכהן הממשלה הנוכחית, וביתר שאת מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל, חלה הסלמה תלולה בהקמת מאחזים, בהשתלטות פירטית על קרקעות בשטחים הכבושים, ובאלימות ורדיפה של התושבים המוגנים בשטחים עד כדי עקירתן של משפחות וקהילות מבתיהן בכפייה ובאלימות, או באמצעות יצירה מכוונת ומתוכננת של תנאי חיים בלתי אפשריים, וערעור תחושת הביטחון של התושבים.
- בין 1 בינואר 2023 ל-31 בינואר 2025 משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים ברחבי הגדה המערבית **תיעד את עקירתם הכפויה של 2,275 פלסטינים, בהם 1,117 ילדים, כתוצאה מאלימות מתנחלים והגבלות גישה לקרקע**. בשנה הנוכחית, מינואר ועד מאי, נעקרו 417 תושבים נוספים. מדובר בגירוש הגדול ביותר של פלסטינים בגדה המערבית מאז מלחמת ששת הימים. הפעם, הגירוש נעשה שלא אגב לחימה, באופן מחושב ומתוכנן מראש. בין חודש ינואר 2024 לחודש מאי 2025 תועדו 2,074 תקיפות מתנחלים שהופנו כלפי תושבים פלסטינים. הנתונים הרב שנתיים מלמדים על עלייה תלולה במספר הפצועים וההרוגים הפלסטינים כתוצאה מירי מתנחלים וחיילים החל משנת 2021, שעה שמספר הפצועים וההרוגים מקרב הישראלים נותר פחות או יותר יציב. בשנת 2024 הגיע מספר אירועי אלימות המתנחלים שהסתיימו בפגיעות בגוף או ברכוש לשיא חסר תקדים מאז החל האו"ם לתעד נתונים אלה, כאשר 1,449 אירועים תועדו (מקור: משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים OCHA, [תמונת מצב - הגדה המערבית, מיום 3.7.2025](#)).
- בשנים 2023-2024 לבדן תועדה הקמתם של **כשמונים וחמישה מאחזים בלתי חוקיים חדשים בעומק הגדה המערבית**, והספירה עודה נמשכת (מקור: [דוח שלום עכשיו](#) לשנת 2024 (21.1.2025); [דוח שלום עכשיו](#) לשנת 2023 (15.2.2024)). לשם השוואה, בעשור הקודם כולו (2011-2021) הוקמו על פי ההערכה כ-30 מאחזים ברחבי הגדה. רק במהלך סוף השבוע האחרון הוקמו מאחזים חדשים בסמוך לכפר

מערגית, באופן שהוביל לעקירת הקהילה המונה משפחות רבות, ובסמוך לקהילות חקלאיות בברדלה, באופן שמאיים על ביטחון התושבים ופרנסתם. בואדי קלט שבנפת רמאללה משפחות החלו לעזוב את בתיהן בעקבות אלימות מתמשכת. בשבוע הקודם נעקרו שש משפחות מקהילת סמרה בצפון בקעת הירדן. התופעה והאירועים האלימים מסוקרים בתקשורת העולמית ולעיתים בתקשורת הישראלית. "נערי הגבעות", כפי שמכנים עצמם יוזמי ומפעילי העקירה הכפויה, אף מפרסמים את הדברים בריש גלי ברשתות החברתיות, בערוצים דוגמת "חדשות הגבעות" ואחרים, והדברים ידועים היטב.

4. מאחזים החולשים על מאות אלפי דונמים ומנשלים את התושבים המוגנים מזכויותיהם מוקמים חדשות לבקרים, ואלה אף עוברים הליכי נורמליזציה והסדרה חוקית בידי רשויות המדינה (ראו: [השומרונים הרע – ביזת קרקעות ע"י מתנחלים באמצעות מרעה, כרם נבות ושלוש עכשיו](#), אפריל 2025 (להלן: דוח כרם נבות ושלוש עכשיו)). המתנחלים המובילים את פעולות הגירוש אינם מסתירים את מניעיהם, אינם מורחקים מהשטח הכבוש, ובמקום זאת ניתנים להם תמיכה וסיוע כלכליים ואופרטיביים. אותם אזרחים המוציאים אל הפועל חלק ניכר מפעולות הנישול והגירוש, מכריזים בריש גלי כי מטרתם העיקרית היא "טיהור השטח" מתושבים פלסטינים באזורים אסטרטגיים. "טיהור" זה מבוצע באמצעים האלימים ביותר, ומבלי לבחול באמצעים.

שטח עליו השתלטו מאחזי רועים	דונם	אחוז מסך השטח עליו השתלטו
סך הכל	786,000	100%
שטחי הרשות הפלסטינית (A, B, שמורה הסכמית)	34,365	4.4%
שטחי אש	324,000	41.2%
שטחי שיפוט של התנחלויות	101,400	12.9%
קרקעות פרטיות של פלסטינים*	281,500	35.8%
אדמות שהוכרזו כ"אדמות מדינה"	121,950	15.5%
אדמות מדינה רשומות בטאבו	198,910	25.3%
אדמות שאין מידע לגבי הבעלות עליהן במכות המנהל האזרחי	134,127	17%

מקור הנתונים: דוח כרם נבות ושלוש עכשיו.

5. נציבות האו"ם לזכויות אדם מדווחת בהרחבה על ההשלכות הקשות המתמשכות של אלימות המתנחלים על תושבי קהילות רועים ועל חקלאים בגדה המערבית, בעיקר בשטחי C ו-B. כאן ראוי לומר במאמר מוסגר: אין מדובר ב"חיכוך" על רקע ביטחוני. מדובר בעימותים מכוונים שבמסגרתם פולשים המתנחלים לבתיהם או למתחמי המגורים של התושבים המוגנים, או לאדמות החקלאיות והמרעה. המטרה הברורה היא דחיקתם משטחים אלה עד לגירושם הסופי. כפי שנמצא בדוח הנציבות אשר פורסם לאחרונה, המדיניות הממשלתית, ובתוך כך אפליה שיטתית של האוכלוסיה המוגנת

ונישולה ממשאבי קרקע, הכפפתה למגבלות תנועה והפקרתה לאלימות – כולם תורמים תרומה ממשית למהלך הטיהור האתני (ראו דוח נציבות זכויות האדם של האו"ם OHCHR מיום 18.3.2025).

6. שיטת הפעולה כרוכה בשורה של אמצעים משולבים זה בזה: בנייה לא חוקית של מאחזים ושלוחות שבהם בנייני מגורים, הצבת גדרות וחסיונות בסמוך למתחמי מגורים של קהילות פלסטיניות ובשטחי המרעה שלהן לצד סגירת שטחים למטרות צבאיות, הכרזה על אדמות מדינה, וכן הצבת שערים והגבלות תנועה אחרות שקובע הצבא. אמצעים אלה משמשים בכולם משולב כדי לכלוא קהילות בשטח תחום מצטמצם והולך, ולמנוע מהן גישה למים ולמשאבים חיוניים אחרים, לאדמות מרעה וחקלאות, לרבות גישה אדמות בבעלות פלסטינית פרטית. גניבות חוזרות של צאן, בקר וציוד, חבלה במיכלי מים, הצתות ופגיעה ברכוש, הטרדה והטלת טרור שיטתית לצד אירועי אלימות חמורים המסתיימים בפציעות, ולעיתים בנפגעים בנפש (להרחבה ופירוט ראו: קהילות עקורות, אנשים נשכחים – העברה בכפייה של פלסטינים בגדה המערבית על ידי ישראל, יש דין ורופאים לזכויות אדם, מרץ 2025; עמירה הס, ישראלים חמושים בגדה לא מסתפקים בגירוש רועי צאן וגונבים את הכבשים שלהם, הארץ (21.4.2024)). ברבים מהמקרים מוקם מאחז עשרות עד מאות מטרים בודדים ממגורי התושבים. במקרים אחרים ניתנת הוראת גירוש מפורשת או משתמעת על ידי מתנחלים או אנשי ביטחון, לצד איום כי יבולע לתושבים אם לא יעזבו, באופן שאינו מותיר לקהילות כל ברירה אלא לעקור ממקום מגוריהן. אירועים ממין זה התרחשו ודווחו באמצעי התקשורת רק בימים האחרונים בבקעת הירדן, בדרום הר חברון, בנפת ירושלים ובאזורים נוספים.

7. אם כן, שיטת הפעולה היא ערעור יסודי ומתמשך של ביטחון התושבים, הגבלתם, בידודם וגדיעת מקורות המחיה שלהם לצד הפעלת אלימות והטלת טרור. גירוש כפוי כהלכתו.

8. למכתב זה מצורפת [רשימה חלקית של הקהילות שנעקרו](#) החל מקיץ 2022 ועד הימים האחרונים, ופירוט תמצית מסכת האלימות שהובילה לעקירתן. הנתונים לקוחים משורה של פרסומים ודוחות עצמאיים (כרם נבות: הגירוש על המפה – קהילות הרועים שגורשו בגדה המערבית בשנים 2022-2024 (להלן: נתוני כרם נבות); בצלם: רשימה מתעדכנת: פינוי בכפייה של קהילות ומשפחות מבודדות משטח C בחסות הלחימה (נכון ל-31.5.2025) (להלן: נתוני בצלם); אורן זין, פרויקט מיפוי: עשרות קהילות רועים גורשו במהלך המלחמה (7.11.2024); עדכוני משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בדבר המצב ההומניטרי בשטחי הגדה המערבית הכבושים). בשבועות האחרונים חזינו בשורה של אירועי גירוש ועקירה כפויה נוספים של קהילות פלסטיניות ותיקות וגדולות, בהמשך למהלך הנמשך בשנתיים האחרונות. כפי שניתן להבין מהמיפוי החלקי המצורף לפנייה זו, אזורים שלמים בשטחי הגדה המערבית שאותם מגדירה תנועת ההתנחלות כ"אסטרטגיים" "מטוהרים" מקהילות פלסטיניות.

רשימה חלקית של קהילות ידועות אשר נעקרו בכפייה מצ"ב ומסומנת א'.

הפרות חמורות ושיטתיות של הדין הבינלאומי ואחריות המדינה לביצוען

9. הראיות המצטברות לעקירה הכפויה השיטתית של עשרות קהילות מבססות חשדות מוצקים להפרות חמורות של הדין הבינלאומי, לביצוע פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה, בין היתר על פי סעיף (4)7 לחוקת רומא, האוסר על גירוש או העברה בכפייה של אוכלוסייה אזרחית, ועל פי סעיף (8)7 לחוקת רומא, האוסר על רדיפה באמצעות שלילת זכויותיהם של חברי קבוצה אתנית, לאומית או דתית על יסוד השתייכותם. מדובר בביצוע פשעי מלחמה כהגדרתם בסעיף (2)8 לחוקת רומא, באמצעות הפרה

שיטתית חמורה ונרחבת של הוראות אמנת ג'נבה הרביעית ושל הדין הבינלאומי המינהגי. בכלל זה מופר האיסור על גירוש ועקירה כפויה של מוגנים, והאיסור על יישוב תושבי המדינה הכובשת בשטח הכבוש (סעיפים 8(2)(a) ו-7(2)(b)(8) לחוקת רומא).

10. סעיף 49 לאמנת ג'נבה הרביעית קובע כי "העברת-כפייה של מוגנים, יחידים או המונים, וכן גירושם של מוגנים, משטח נכבש לשטחה של המעצמה הכובשת או לשטחה של כל ארץ אחרת – בין שטח נכבש ובין שטח בלתי נכבש אסורים, ויהי המניע מה שיהיה." בכלל זה, על המעצמה הכובשת להעביר חלק מתושביה לשטח הכבוש (ראו גם סעיף 85(4)(א) לפרוטוקול הנלווה לאמנות ג'נבה). פרשנות הצלב האדום קובעת, כי מטרת מנסחי האמנה וכוונתם הייתה לשמירה על סטטוס קוו ואיזון דמוגרפי בתוך שטח זה (Commentary on Geneva Convention IV of 1949 Relative of Civillian Persons in Times of War, p. 283 (Jean Pictet ed.) 1958). סעיף 27 לאמנת ג'נבה מחייב את המפקד הצבאי לכבד את זכויות התושבים המוגנים, לרבות זכותם לכבוד, ומחייב להתייחס אליהם בצורה אנושית ולהגן עליהם מפני כל סוג של אלימות או איום באלימות (ראו גם סעיף 51(2) לפרוטוקול הנלווה לאמנות ג'נבה).

11. תקנה 43 לתקנות האג, הנחשבת לכלל היסודי המנחה את פעילות הכוח הכובש ואת היחסים בין שלטון הכיבוש לתושבים המוגנים, מסמן את טובתה של האוכלוסייה המקומית כשיקול הראשון במעלה שעל השלטון הצבאי לראות לנגד עיניו. תקנה 55 לתקנות האג קובעת כי המדינה הכובשת מתפקדת כנאמן על רכוש ומקרקעין ציבוריים בשטח הכבוש, הנמצאים בידיה כפיקדון ובאופן זמני בלבד. בהתאם לעיקרון זה, כל שינוי ארוך טווח הנערך בשטח הכבוש אמור לכוון לטובתה של האוכלוסייה המוגנת. תקנה 46 לתקנות האג מעגנת את חובת שלטון הכיבוש להגן על הזכויות והאינטרסים של התושבים המוגנים, ובכלל זה חייהם, כבודם ורכושם.

12. בית המשפט העליון הדגיש כי החובה להגן על התושבים ולהבטיח את זכויותיהם היא חובה פוזיטיבית, וכי על המפקד הצבאי לפעול באופן אקטיבי כדי לממשה (בג"ץ 4764/04 **רופאים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה**, פ"ד נח(5) 385 (2004)). כן נקבע, כי "מפקד האזור מופקד לא רק על שמירת הסדר והביטחון של התושבים אלא גם על הגנת זכויותיהם, ובייחוד על זכויות האדם החוקתיות הנתונות להם. הדאגה לזכויות אדם עומדת במרכז השיקולים ההומניטריים שחובה על המפקד לשקול" (בג"ץ 10356/02 **הס נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**, פ"ד נח(3) 443, 455-456 (2004)).

13. מדיניות ההתנחלות והקמת מקודמת על ידי רשויות המדינה מזה עשרות שנים, ועולה כדי פשע מלחמה כשלעצמה. לצדה, המפקד הצבאי, רשויות המינהל האזרחי ומשרדי הממשלה וגורמים ממשלתיים וממלכתיים נוספים נמנעים מלהגן על הקהילות המותקפות ולמנוע את גירושן. אותם גורמים מאמצים ומנכסים את המאחזים האלימים המוקמים על האדמות ש"טוהרו" מיושביהן. אימוץ בדיעבד זה של המאחזים ועשיית יד אחת עם הגירוש הנרחב יוצרים למדינה אחריות לפעולות אזוריה, העולות גם הן כדי ביצוע פשעי מלחמה. נעמוד על הדברים בפירוט:

מחדל הרשויות להגן על הנפגעים מפשעי המלחמה

14. למדינת ישראל אחריות ולפשעים המבוצעים גם בידי שחקנים לא-מדינתיים באופן ישיר – עקב כישלונה של המדינה לנקוט אמצעי אמצעים להגנה על הנפגעים. חובת המפקד הצבאי ויתר הרשויות הפועלות בממשק עמו למצות את סמכויותיהם למטרה זו מעוגנת בהרחבה בדיני הכיבוש כפי שנסקר לעיל.

15. החלטות של ועדות האו"ם וכן פסיקת טריבונלים בינלאומיים ובתי דין לזכויות אדם ברחבי העולם הכירה, כי בנסיבות של שלילת הגנת המדינה מאוכלוסייה מסויימת, ושליה חוקית או דה-פקטו של זכויותיה לחיים לביטחון וכן זכותה לקניין, המדינה נושאת באחריות לפשעים המבוצעים כלפיה, גם ככל שהפשע עצמו בוצע על ידי אזרחים או גורמים בלתי מידתיים (L.K. v. Neth U.N. Comm. on) ; the Elimination of Racial Discrimination, UN Doc CERD./C/42/D/4/1991 (Mar. 16, 1993) Delgado Paéz v. Colombia, Communication No. 195/1985, U. N. Doc. International Covenant on Civil and Political Rights: ; CCPR/C/39/D/195/1985 (1990) Concluding Observations of the Human Rights Committee: Algeria, U.N. Doc., (CCPR/C/79/Add.95, U.N. Human Rights Committee (1998).
16. כך קבע הטריבונל הבינ"ל ליוגוסלביה לשעבר, בנוגע לעינויים (כפשע מלחמה), כי "בהתאם למשפט ההומניטרי הבינ"ל כפי שהוא כיום, בנוסף לאחריות פלילית אינדיווידואלית, מדינה עשויה לשאת באחריות כתוצאה מכך שאנשי רשות מטעמה מענים או אינם מונעים עינויים או מענישים מענים." (Prosecutor v. Furundzija, Case No. IT-95-17/1-T, ICTY Trial Chamber, Judgement of 10) (December 1998, para. 42). גישה דומה נוקטים בתי-המשפט לזכויות האדם. לדוגמה, בעניין ולאסקוס-רודריגז קבע בית-המשפט האינטר-אמריקני לזכויות האדם: "על המדינה מוטלת חובה משפטית לנקוט בצעדים סבירים למנוע הפרות זכויות אדם ולהשתמש באמצעים העומדים לרשותה בכדי לבצע חקירה יסודית של הפרות המתרחשות תחת סמכותה השיפוטית, לאתר את האחראים, להטיל את העונשים המתבקשים ולהבטיח כי הקורבנות יפוצו כראוי." (Velásquez Rodríguez v.) Honduras, Preliminary Objections, Inter-Am. Ct. H.R. (ser. C) No. 4, Judgment of 26 June 1987, para. 174.
17. החובה להגן על החיים ועל הגוף – להגנה על בני אדם מפני אלימות כלפיהם, ובפרט מפני אלימות ממניעים גזעניים ולאומניים, מעוגנת בדיני הכיבוש המחייבים את המפקד הצבאי ואת כלל הרשויות הישראליות שהוסמכו על ידו לפעול בשטחי הגדה הזכות מעוגנת בהרחבה בדיני זכויות האדם; האמנה הבין-לאומית לזכויות אזרחיות ומדיניות (ICCPR), סעיף 6 פסקה 1, וסעיף 7. האמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות מחייבת מדינות להגן על הזכות לחיים בחוק; למנוע ולהעניש פשעים נגד החיים; לאסור כל הסתה לשנאה לאומית, גזעית או דתית, המהווה הסתה לאפליה, עוינות או אלימות (סעיף 20 לאמנה).
18. הזכות החוקתית להגנה מעוגנת אף בדין הישראלי הפנימי ככזו המוקנית לבני אדם באשר הם (סעיפים 2; 4 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו). זכות זו, מעצם טיבה, דורשת פעולה אקטיבית ואפקטיבית מצד הרשויות (ראו למשל, בג"ץ 8397/06 ווסר נ' שר הביטחון, פ"ד סב(2) 198 (2007); (ע"א 9185/03 טננבוים נ' הוצאות עיתון הארץ בע"מ, פ"ד נח(1) 359, 366 (2003)), וכזו אין בענייננו: מאות בני אדם נמלטים מביתם משום שלא מוקנית להם כל הגנה.
19. מועצת הביטחון של האו"ם אישרה באופן מפורש את אחריותה של ישראל למנוע מעשי אלימות של מתנחלים. במסגרת החלטת מועצת הביטחון 2334, מיום בדצמבר 2016, הקוראת ל"נקיטת צעדים מידיים למניעת כל מעשי האלימות כלפי אזרחים ... וכן כל מעשי התגרות והרס" (סעיף 6 להחלטה).
20. ההימנעות השיטתית של ישראל למנוע לאתר או להעמיד לדין מבצעי ישראלים המבצעים נגד תושבים פלסטינים בגדה המערבית הוכרו כמחדלים שסותרים את חובותיה של ישראל לפי המשפט הבין-לאומי על ידי בית הדין הבין-לאומי לצדק. בחוות הדעת המייעצת האחרונה שלו בנוגע להשלכות המשפטיות

של הכיבוש הממושך של ישראל, בחן בית הדין הבין-לאומי לצדק, בין היתר, את ההשלכות של אחריות המדינה על מעשי אלימות פרטיים מצד מתנחלים. בית הדין בחן ראיות ממקורות שונים של האו"ם, שתיעדו דפוס של אלימות מצד מתנחלים כלפי פלסטינים, אשר נענתה בהימנעות מצד כוחות הביטחון הישראליים לעצור ולמנוע תקיפות כאלה, לעצור או להעניש את התוקפים – ובכך הפרו את הזכות לחיים ואת חובתה של כוח כובש להגן על האוכלוסייה הנתונה תחת כיבוש מפני כל איום או מעשי אלימות. ראו Legal Consequences Arising from the Policies and Practices of Israel, Advisory Opinion, 2024 I.C.J. פסקה 149).

21. בחוות הדעת קבע בית הדין כי "הימנעותה של ישראל למנוע או להעניש ביעילות (אלימות מצד מתנחלים כלפי פלסטינים) ושימוש מופרז בכוח נגד פלסטינים (בתגובה לאלימות מתנחלים נגדם) תורמים ליצירה ולשימור של סביבה כופה כלפי פלסטינים (שם, פסקה 154). בסופו של דבר קבע בית הדין: "...כישלונה השיטתי של ישראל למנוע או להעניש תקיפות של מתנחלים כלפי חיי פלסטינים או שלמות גופם, כמו גם השימוש המופרז בכוח נגד פלסטינים, אינם עולים בקנה אחד עם החובות לפי המשפט הבין-לאומי לזכויות אדם ועם חובותיה ככוח כובש." (שם).

22. ראו גם את הצהרת התובע של בית הדין הפלילי הבין-לאומי (ICC), קארים חאן, על המצב במדינת פלסטין ובשטח (6 בדצמבר 2023): "שום מתנחל ישראלי חמוש באידיאולוגיה וברובה לא יכול לחשוב שמותר לו להכריז עונת ציד על פלסטינים. לישראל יש אחריות יסודית ככוח כובש... לחקור את הפשעים הללו, להעמיד לדין את מבצעייהם, למנוע את הישנותם, ולהבטיח צדק".

23. בהקשר לעקירה וטיהור אתני של אזורים שלמים בשטח הגדה המערבית, המנעות המפקד הצבאי, המשטרה ושאר גופי הביטחון והתביעה ממתן הגנה לנפגעי הפשעים הוא מחדל מובהק ומתמשך, שבלעדיו מפעל העקירה והגירוש לא יכול היה לשעוט קדימה כפי שמתרחש כיום.

24. לצבא אין מדיניות ושיטת פעולה סדורה ויזומה בעניין הגנתן של קהילות מוסרדות ומאוימות וכאלה הסובלות מאלימות, ולמניעת עקירתן. התעלמות זו ממציאות הדברים הברורה והבוטה ומתופעה נרחבת של עקירה וגירוש העולים כדי פשעי מלחמה היא בגדר כפירה בחובותיו, ומעילה בתפקידו ובסמכויות הנתונות בידיו, בגדר חוסר סבירות קיצוני. אופי המענה לפניות ולעיתירות המוגשות בעניינין של קהילות שנעקרו ובמקרים בהם ננקטים מהלכים לעקירתן של קהילות נוספות, מלמדות על מדיניות שלפיה כוחות הצבא מגיבים לאירועי עימות נקודתיים, וזאת בפרט כאשר הם סבורים כי לאזרחי ישראל נשקפת סכנה במסגרתם. הצבא אוכף את מגבלות התנועה הרבות מספור המוטלות על הפלסטינים, ובכלל זה קובע בצווים ובנהלים איסור על הגעת תושבים מוגנים לשטחי אש, שטחים סגורים, שטחים תחת צו תפיסה, ועוד – אך אינו מונע, ודאי לא באופן מערכתי וגורף, ממתנחלים חמושים או שאינם חמושים להתקרב ולהגיע אל הפלסטינים בבתייהם בשטחי חקלאות ובשטחי מרעה. המדיניות הנוהגת מתאפיינת בפסיביות, בהתייחסות או נוכחות במקום אירוע אלימות נקודתי – בחלק מהמקרים, והתעלמות מטענות בדבר שיטתיות ההטרדה, האלימות והדחיקה (ראו תשובות המדינה לבג"ץ 52750-03-25 בעניין הקהילה המאוימת ראס אל עין, לבג"ץ 36119-11-24 העוסק בקהילות חשופות לאלימות וגירוש בדרום הר חברון; לבג"ץ 59740-05-25 בעניין גירוש קהילת מעיר אל-דיר; לבג"ץ 8117/23 בעניין הקהילה המגורשת בח'ירבת זנוטא)

העתק פניות ומענה הצבא והמשטרה (ככל שהתקבל) בעניין קהילות שנעקרו או שהיו בסיכון קרוב לעקירה כתוצאה ישירה של אלימות מתנחלים: ברוקין, סמרה, עין אל חילוה, חמרה, ראס אל עין, בחמאם אל מליח' מצ"ב ומסומן ב'.

25. בתי המשפט העירוני לצבא ולגורמי האכיפה על אזלת ידם בתחום האכיפה, העמדה לדין והגנה על קהילות, ומצא ליתן צווי ביניים וצווים מוחלטים במספר מקרים שעניינם הגנה על קהילות (ראו למשל בג"ץ 36119-11-24 העוסק בקהילות חשופות לאלימות וגירוש בדרום הר חברון; בג"ץ 2370/24 בעניין קהילת ואדי סיק; בג"ץ 8117/23). במקרים אחרים, בית המשפט ציין כי החובה להגן על התושבים המאוימים באלימות ועומדים בפני סכנת עקירה היא מושכל יסודי שאינה דורשת מתן סעד נקודתי. ויודגש, שאלות אלה עלו במקרים נקודתיים שהובאו בפני בית המשפט העליון, אך מדובר בשאלה עקרונית שבמדיניות ולא ניתן להותירה להתברר אגב דיון פרטני בעתירות פרטניות תוך שההפקרות וההפקרה נמשכים בכל הזירות כולן.

26. מדיניות המפקד הצבאי המשתקפת כאמור במענה מטעמו לפניית ולעתירות, מסתכמת בהצהרה כי המפקד מודע לחובותיו, מקיים אותן לפי שיקול דעתו וסדר העדיפויות – ללא נימוק מהותי לחוסר המעש בעניין גירוש הקהילות. בהתייחסות לאירועים מושא הפניות, המפקד הצבאי מציין מכנית האם מוכרים ליומן היחידה, האם כוחות התייצבו בשטח, על אף שהתייצבות בשטח אין משמעה פעולה אפקטיבית וחסרת פניות נגד מעשי האלימות. ברוב המוחלט של המקרים, אין במענה כל התייחסות לאספקטים של הטרדה או רדיפה, לגזילת מקורות המחיה או להגבלת חופש התנועה של הקהילות על ידי אזרחי ישראל במטרה לדחוק את הקהילות ממקום מושבן – על אף שטענות אלה מובאות בפניו שוב ושוב.

27. תפיסה כוללת של תמונת האיומים או כל מדיניות שנועדה להתמודד עמה בבירור אינם בנמצא. אמנם, מפעם לפעם עולה גרסה לפיה המפקד הצבאי פועל כדי להקים יחידת מג"ב ייעודית שכל תפקידה יהיה התמודדות עם אלימות המתנחלים, וכי אף ניתן יהיה ליצור קשר עם יחידה זו במקרים המצדיקים זאת. עם זאת, מאות תושבים פלסטינים הנפגעים מן האלימות יעידו כי אין לטענה זו כל ביסוס בשטח עד כה.

28. כעולה מהתכתובות המצורפות, גם כאשר נעשית פנייה דחופה למפקד הצבאי בתום לב, בבקשה שיידרש לאירועים העולים מהשטח, תוך הצבעה על עשרות אירועי הטרדה ואלימות, לא ננקטת מצדו כל פעולה למניעת המשך ההתנכלות והפקרת ביטחונם של הנפגעים – ככל שמדובר בפלסטינים. כך היה בעניינה של קהילת עין אל חילוה: פנייה בהולה לצבא ולמשטרה הציגה פירוט ומעקב אחר עשרות אירועים מתועדים, מסכת סדרתית של התנכלות, איום והטרדה על ידי תושבי שמונה מאחזים שהוקמו סביבה ומקיפים אותה כיום, עד כדי חשש לעקירת הקהילה כולה, לא נענתה בכל פעולה מצד מי מהרשויות. המענה כלל את הטענות הרגילות שהוזכרו לעיל בנוסח "העתק הדבק", וציון האם האירועים מוכרים לחטיבה או לא, אם התייצבו במקום חיילים או לא. כחודש לאחר שליחת הפנייה – דבר לא נעשה למיגור המאחזים הבלתי חוקיים והאלימים, אך קהילת עין אל חילוה עצמה זכתה לקבל צווי הריסה לכל מאהלי המגורים שבה, על אף שמדובר במבנים יבילים הנמצאים על אדמה בבעלות פרטית מזה עשרות שנים. מדובר במחדל להגן ובשיתוף פעולה מלא של הצבא עם מגמת הדחיקה והגירוש.

29. בפועל, דיווחים על אלימות מתנחלים מסתיימים לכל היותר בהתייצבות כוח צבאי במקום, לעיתים לאחר סיום האירוע. אין מדיניות לתיעוד שיטתי של המקרים ולבחינת נקיטת צעדים למניעת הישנותם. אין מדיניות סדורה להרחקת גורמים אלימים מן הגדה, אין מדיניות סדורה לפירוק מאחזים שהוקמו במכוון לצד בתי תושבים מוגנים, שאינם אלא אמצעי התנכלות והטלת טרור על הקהילות הוותיקות. המפקד הצבאי אינו מקיים קשר בלתי אמצעי עם הקהילות בשטחי C, אינו מקיים מעקב אחר מצבן

ואינו פועל להסרת הגורמים המכוונים להביא לעקירה כפויה של תושבים פלסטינים מוגנים בידי אזרחים ישראלים.

30. לא זו בלבד שאין למפקד הצבאי ולמינהל האזרחי מדיניות לנקוט פעולה יזומה להגנה על הקהילות ואזרחות חייהן, גופים אלה מתעלמים בודעין ממצבן של קהילות מאוימות ומניחים לכנופיות האלימות לעשות בהן כרצונם. למפקד הצבאי אין תכנית פעולה ואין מדיניות בנושא, כאילו בעיה זו מעולם לא התקיימה, על אף שהנתונים והעובדות ברורים כשמש.

31. ועוד: המפקד הצבאי שב וטוען כי הגנה על פלסטינים מפני התנכלות להם, לרבות בנסיבות מובהקות של רדיפה למטרת עקירה וגירוש, היא מדעיקרא תפקידה של משטרת ישראל. כעולה מן המענה אשר ניתן לפניות המצורפות, הצבא מוציא עצמו ידי חובה בשולחו את התושבים המוגנים "למצות הליכים" באפיק הפלילי – כלומר להגיש תלונות מגובות בראיות בגין כל מקרה ומקרה ולהגיש ערר בכל מקרה שבו תיק נסגר.

32. ראשית, המשטרה אינה הגוף המוסמך לתכלול ולהעניק מענה לכל ההיבטים של בטחון והגנה על זכויות התושבים הפלסטינים ויכולתם להמשיך להתקיים לנוכח ריבוי מאחזים וחוות עוינים בסביבתם. הסמכות להשלטת חוק וסדר בשטח הכבוש, להגנה על התושבים – גופם, חייהם וקניינם – הם בסמכותו של המפקד הצבאי. האפשרות להאציל מקצת הסמכויות או להסתייע בגופים נוספים, אינה מוציא את המפקד ידי חובתו, בפרט כאשר ידוע כי אין בכך תועלת, וכי למשטרה ולצבא בין כה וכה סמכויות שונות בתכלית בכל הנוגע להשלטת סדר, ולשמירה על חיי אדם בשטח הנתון בשליטה צבאית כוללת. משטרת אמונה על חקירה והעמדה לדין של אזרחים ישראלים, גם בשטחי הגדה. המשטרה אינה יכולה ואינה מוסמכת לכוון מדיניות שתעלה בקנה אחד עם המשפט הבינלאומי ולאכוף כללים ונורמות שיבטיחו את הישרדותם של התושבים הפלסטינים המוגנים במרחב.

33. סמכות המשטרה מתמצית ביכולת לחקור ולהעמיד לדין במבט צופה פני עבר, אירועים פליליים שתועדו ושיש די ראיות קבילות בעניינם למטרה זו. היא אינה יכולה לאבטח את הגישה אל הקהילות והכפרים הפלסטינים, אינה מוסמכת לפנות מאחזים או לפרקם בסמוך לאחר שהוקמו, אינה מוסמכת להסיר חסימות דרכים ולהבטיח גישה אל אדמות המרעה והאדמות החקלאיות. המשטרה אינה יכולה לסגור שטחים בסביבתן של קהילות מאוימות וכפרים הסובלים ממעשי נקמה וטרור לאומני לתנועת ישראלים, המפקד הצבאי הוא שמוסמך ומחויב לעשות כן.

34. שנית, נבחר כי אמצעי הדחיקה והאלימות המשולבים – אינם תמיד מתאפיינים כאירועים פליליים מובהקים. התנכלות המתנחלים מתבטאת לעיתים באלימות – אך לעיתים באמצעים אחרים ומתוחכמים יותר, דוגמת איום מפורש או סמוי באמצעות נוכחות בקרבת הקהילות; מאבק ודחיקה הדרגתית משטחים פתוחים ושטחי מרעה ועוד.

35. כמתואר בראשית פנייתנו, עקירת הקהילות כרוכה ברבים מהמקרים בשלילת חירויות ורמיסת זכויות התושבים ביותר מהיבט אחד: בהגבלת חופש התנועה של התושבים או בהקמת מאחזים אלימים בקרבתן. המדינה אינה מסכלת ומונעת פעולות בלתי חוקיות אלה. בעניינים הנוגעים לבנייה לא חוקית, לשימוש מפריע בקרקע, להשתלטות לא חוקית על אתרי טבע ומשאבים, ובכלל זה להקמה של גדרות, מחסומי דרכים ומחסומי עפר וכיו"ב על ידי מתנחלים או מטעמים מפנה המפקד הצבאי למינהל האזרחי, ומתנער לחלוטין מאחריותו הכוללת לפעולות המינהל. ואמנם, סמכות האכיפה מסורה כיום למינהל התכנון וליחידת הפיקוח, הכפופים לסגן ראש המינהל האזרחי לעניינים אזרחיים (בהתאם לצו

בדבר הקמת מינהל אזרחי (תיקון מס' 33) (יהודה והשומרון) (מס' 2195), תשפ"ד-2024 – שאינו גורם צבאי, אך גם הוא כפוף מכורח תפקידו לכללי ואיסורי הדין הבינלאומי ולכללי המינהל התקין.

36. שלישית, לנוכח היקף האירועים, גלגול האחריות לפתחם של נפגעי העבירה אינו סביר בעליל. קהילות המותקפות, מוטרדות או סובלות מאיומים עשרות פעמים בשבוע ומאות פעמים בחודש, ואשר זכויותיהן הבסיסיות מופרות, אמורות ככל הנראה להעתיק את מקום מגוריהן לתחנת המשטרה בבנימין. המפקד הצבאי אף מתעלם משורה של חסמים והכבדות העומדים בפני התושבים המוגנים הבאים במגע עם משטרת ישראל, ובכלל זה הקושי להגיע לתחנות והפרוצדורה המשפילה במסגרתה מתאפשר לפלסטינים להיכנס לתחומן (לעיתים לאחר המתנה ממושכת) וממחסומי תקשורת, שייכות, תרבות ושפה.

פניית האגודה לזכויות האזרח בעניין חסמים בהגשת תלונות ע"י תושבים פלסטינים מצ"ב ומסומנת ג'.

37. למען הסר ספק, נדגיש כי גם הכלים המסוריים לידי המשטרה אינם קרובים למיצוי, בכל הנוגע לאכיפת דין על אזרחים ישראלים התוקפים ומטרידים תושבים מוגנים, פוגעים ברכושם וכדומה וכי קיימת חשיבות עליונה לכך שהמשטרה תפעיל את סמכויותיה ללא אפליה ובהתאם לדין. בדו"ח ועדת שמגר שנכתב לאחר הטבח במערת המכפלה ב-1994, המליצה הוועדה בין השאר על נהלי תיאום בין המשטרה והפרקליטות "שיבטיחו מעקב ופיקוח על הטיפול בתיקים, לרבות פיקוח על כל החלטה בדבר סגירת תיק". המלצה זו רוקנה למעשה מתוכן. לא יכולה להיות מחלוקת על כך שמשטרת ישראל אינה פועלת באופן יעיל לאכיפה בהקשר של עבירות המבוצעות על ידי אזרחי ישראל כלפי פלסטינים (ראו: אכיפת החוק על אזרחים ישראלים בגדה המערבית [אלימות מתנחלים] יש דין (16.1.2025)). בחלק הארי של המקרים, פניות וקריאות למשטרה אינן מובילות להגעת המשטרה למקום, או להגעה מאוחרת מאוד – לאחר סיום האירוע. גם כאשר שוטרים מגיעים למקום הם אינם גובים תלונה באופן מיידי אלא דורשים הגעת נפגע העבירה לתחנה, באופן שמעביר את הנטל לכתפיו ובניגוד לחובתה הכללית של המשטרה לחקור עבירות המגיעות לידיעתה.

38. פרקליטות המדינה ממונה על בחינת עררים על סגירת תיקים, ואף הפיקוח המופעל על ידה בבחינת עררים – שכלל אינם כלי הגנה יעיל משום שהגשתם ובחינתם דורשים לרוב ייצוג ואורכים זמן רב, אינם משנים את התוצאה – מיעוט מבוטל של מקרים שבהם ממוצה הדין עם מתנחלים ישראלים המבצעים עבירות גוף ורכוש או עבירת הטרדה ואיומים כלפי פלסטינים. כעולה מן הנתונים הנאספים ונמצאים תחת מעקב משך שנים, אחוז בודד בלבד של תלונות פלסטינים על אלימות נגדם והתנכלות כלפיהם מוביל להגשת כתבי אישום, שגם בהם אין כדי לסכל הפעלת אלימות עתידית מצד אותו אדם עצמו.

אימוץ בדיעבד של פעולות הטיהור האתני ופירותיהן

39. פעולות הננקטות בפועל בידי אזרחים או גורמים שאינם מדינתיים עשויים להיות מיוחסים למדינה מכוח פעולות המאמצות את הפשעים (adoption) באמצעות אישור פומבי או אישור משתמע, או אישור שנלמד מהשימוש שעושה המדינה בהתנהגות זו לטובתה; באמצעות הכשרה רטרואקטיבית של התנהגות המפרה את המשפט הבינלאומי; או כאשר המדינה מתייחסת להתנהגות הבלתי חוקית כאילו הייתה חוקית לכל דבר ועניין. (Art. 11 of the International Law Commission Draft Articles on State Responsibility).

40. תנאים אלה לייחוס אחריות למדינה מתקיימים כולם בענייננו. ישראל מתקצבת את המאחזים האלימים, מקצה להם אדמות ומקימה בהם תשתיות ופועלת להכשרתם ולהפיכתם ליישובים מוכרים על ידי המדינה (ראו דוח כרם נבות ושלוש עכשיו).
41. ביום 13.2.2023 החליט הקבינט המדיני ביטחוני על "הכשרה" של תשעה מאחזים בלתי חוקיים בגדה המערבית, חלקם ידועים בהיותם מוקדי אלימות לאומנית, והפיכתם להתנחלויות חדשות. שמות המאחזים שהוכשרו: אביגיל, בית חוגלה, גבעת הראל/הראה, גבעת ארנון, מצפה יהודה, מלאכי השלום, עשהאל, שדה בעז, שחרית. במסגרת אותה החלטה הוכשר חיבור לחשמל ומים של עוד עשרות מאחזים בלתי חוקיים בגדה המערבית, על אף שאינם מוסדרים.
42. על פי נתונים ותיעוד שנאספו בידי ארגון "שלוש עכשיו", בשנת 2024 הוקמו כ-60 מאחזים בלתי מוסדרים חדשים, כחמישית מכלל המאחזים שהוקמו בשטחי הגדה המערבית מאז הסכמי אוסלו, שניים מתוכם בלבד פונו (ובהמשך נעשו ניסיונות להקים מחדש). כאמור, בפברואר 2023 החליט הקבינט על הקמת 9 התנחלויות חדשות והכשרת מאחז נוסף כשכונה של אחת מהן; ביוני 2024 החליט הקבינט על הכשרת 5 מאחזים נוספים כהתנחלויות חדשות. במרץ 2025 הקבינט החליט להכיר ב-13 התנחלויות שנחשבו כ"שכונות" של התנחלויות אחרות כהתנחלויות עצמאיות.
43. בחודש יוני 2024 הקבינט אישר הכשרתם של חמישה מאחזים. בחודש מאי 2025 הוכרז כי בכשבעים אתרים בלתי מורשים יתאפשרו בנייה ופיתוח, עד להכשרתם הרשמית. באותו חודש (מאי 2025) נחשפה החלטת קבינט נוספת בעניין הקמת 22 התנחלויות חדשות בגדה המערבית.
44. מרבית התקציבים המועברים למאחזים אינם מוקצים בשקיפות, ועם זאת קיימות ראיות למכביר בדבר התמיכה הכלכלית במאחזים באפיקים שונים מצד משרדי הממשלה, גופי סמך, עמותות מתוקצבות, ההסתדרות הציונית, קרן קיימת לישראל ועוד (ראו דוח כרם נבות ושלוש עכשיו עמ' 44-54; שוקי שדה, "ארץ השטיקים והטריקים: השיטות של הממשלה לממן את המאחזים הבלתי חוקיים בגדה נחשפות", שומרים (4.12.2024)). רק לשם הדגמה, במסגרת יישום החלטת ממשלה מס' 1096, בחודש דצמבר 2023 אושרה הקצאת 75 מיליון שקלים, המוגדרים ככספים קואליציוניים, למשרד ההתיישבות לצורכי "רכיבי ביטחון להתיישבות הצעירה ביהודה ושומרון" בפועל מדובר בכספים המיועדים למאחזים בלתי חוקיים בשטחים (צבי זרחיה, "למרות הסתייגות יועמ"ש האוצר: הממשלה אישרה 75 מיליון שקל למאחזים לא חוקיים", כלכליסט (24.12.2023)). 51.7 מיליון שקלים הוקצו ל"מימון גרעיניים משימתיים" שאינם אלא מאחזים בלתי חוקיים. 39 מיליון שקלים הוקצו ל"סיוע לרשויות המקומיות בשמירה על שטח C". 94.3 מיליון שקלים נוספים הוקצו לחטיבה להתיישבות, אשר מתקצבת ומסייעת למאחזים ללא כל הגבלה. בנוסף, מוקצים למאחזי החוות מענקי מרעה ומענקים ל"מתנדבים בחקלאות" בסכום מוערך של כ-8 מיליון שקלים בשנה, מטעם משרד החקלאות.
45. המשאב החשוב ביותר המוקצה למאחזים הוא משאב הקרקע. קרקעות – שכאמור אינן שייכות למפקד הצבאי אלא לכל היותר מוחזקות על ידי בנאמנות – ניתנות לעמותות וארגונים המקדמים הקמת מאחזים לשם פינוי תושבי חבלי ארץ כבושים מתושביהם. אדמות אלה בהכרח נגרעות משטח המחיה, התנועה, המרעה והחקלאות העומד לרשות התושבים המוגנים. מדובר לא רק בשטח המאחזים והאדמות שסביבם, אלא אף באדמות המרעה ובשטחים אחרים ששמשו בעבר את הקהילות המקומיות ולעיתים נמצאים בבעלותן או מעובדים על ידן, הנתפסים בכוח ובאופן אליים על ידי מתנחלים ישראלים, עד לדחיקת רגליהן של הקהילות מן האזור.

46. בשנת 2024 בלבד, 24,258 דונם הוכרזו כ"אדמות מדינה" – כמות של כמחצית מכל השטח שהוכרז כאדמת מדינה מאז הסכמי אוסלו ועד היום. על אף שאינן שייכות למדינת ישראל או לאזרחיה, אדמות המדינה מוקצות, באופן בלעדי כמעט, למתנחלים, בין היתר, במסגרת "חוזי רעייה" הנחתמים בין הרשויות לרועים במאחזי החוות המבודדים (ראו דוח כרם נבות ושלוש עכשיו, עמ' 27-23). באופן זה ניתנת לתושבי המאחזים הבלתי חוקיים אחיזה רשמית וחוקית לכאורה בקרקע, וניתן בידיהם אמצעי יעיל המאפשר לדחוק את שכניהם מאזורי המרעה. ביום 10.2.2025 פרסם המינהל האזרחי "הודעות על כוונה לאשר הרשאות לשימוש זמני באדמות מדינה למטרת מרעה", המתייחס לשש הקצאות קרקע חדשות בהיקף כולל של 16,121 דונם. היקפן הכולל של הקרקעות שהוקצו למרעה טרם החלטה זו אינו ידוע. למיטב הידיעה – כל ההקצאות ללא יוצא מן הכלל נעשו לטובת מתנחלים ממאחזי חוות ישראלים. הקצאות נוספות נעשות בידי המועצות האזוריות, אשר מקצות קרקעות ללא תמורה, בין היתר לשם הקמת מאחזים על ידי עמותות בתחום השיפוט שלהן. גם הקצאות אלה, כמובן, נגישות עבור יהודים בלבד.

47. התמיכה החומרית באה לידי ביטוי גם בסיוע למאחזים ולחוות בהצטיידות בטרקטורונים המשמשים אותם למרר את חייהם של רועים וחקלאים בדהירה מסוכנת לעברם בשטחים הפתוחים, תוך הריגת כבשים וגרימת נזק לגידולים, הטלת טרור וגירוש התושבים המוגנים מן המקום. במהלך החודש האחרון פורסם כי המועצה האזורית שומרון, ששטח שיפוט נמצא בשטחים הכבושים, חימשה את כיתת הכוננות המופעלת על ידה ברובי צלפים, במקום כלי הנשק האישיים ששימשו את חברי כיתת הכוננות עד כה. אין בנמצא מדיניות לשלול רישיון לנשק ממתנחלים שהוגשה נגדם תלונה או אף מספר תלונות, על אלימות ועל פגיעה ברכושם של תושבים מוגנים. התושבים הפלסטינים, למותר לציין, אינם מורשים לשאת נשק. עצם המפגש בין שני תושבי אותו אזור, כאשר אחד מהם חמוש בנשק חם ומצוי תמיד בחזקת "מגן הארץ" בעיני הרשויות, והשני אינו מורשה להגן על עצמו מפילו בידיים חשופות – מכונן יחסי כוח המבוססים על פחד ומרות.

48. הרשויות אף דואגות לתקצב את כוח האדם העיקרי המשרת את המאחזים – בין היתר באמצעות עמותות התומכות בנוער בסיכון, המשובץ במאחזי חוות. המאחזים בתורם מעסיקים את הנערים במשימות בנייה לא חוקית, במאבק על אדמות מרעה ששימשו את הקהילות המקומיות ובהטרדה, ולעיתים אף תקיפה של רועים פלסטינים. לשם הדגמה, בחודש ספטמבר 2023 נחשף כי מאות מיליוני שקלים הועברו לעמותות העוסקות בהשתלטות על קרקעות בשטחי הגדה, תחת סעיף תקציב המיועד לתמיכה בנוער בסיכון. התקציבים הועברו באמצעות המינהל האזרחי, לאותם מאחזים לא חוקיים שהמינהל עצמו הוציא להם צווי הפסקת עבודה (אורי בלאו, "אפקט סמוטריץ': המינהל האזרחי הסיט כספי רווחה שיועדו לפלסטינים לטובת עמותה שמסייעת למאחזים לא חוקיים ו-שיקום נוער הגבעות", שומרים (6.9.2023); הגר שיזף, "קק"ל מממנת הכשרות לבני נוער במאחזי חוות בלתי חוקיים בגדה", הארץ (1.10.2023)).

49. עשרות מאחזים מחוברים לחשמל ומים באופן פירטי, באמצעות התנחלויות או בסיסי צבא סמוכים. מינהלת ההתיישבות הכריזה על עשרות מאחזים נוספים כ"אתרים להסדרה" בהם הוקמו מוסדות ציבור והוסדרו תשתיות מים וחשמל, בניגוד לחקיקה החלה בשטחי הגדה ואשר מאפשרת לחבר לתשתיות רק מבנים שהוקמו לפי היתר בנייה. מעבר לאי החוקיות המובהק ולאפלייה הבוטה שיש בכך כלפי התושבים הפלסטינים הנאלצים לחיות ללא תשתיות גם בבתים שהוקמו על אדמתם הפרטית – הדבר משול להכרה בחוקיותם של המאחזים על ידי המדינה (אלישע בן קימון, "הכדור

בידיים של גנץ : משרד המשפטים אישר לחבר מאחזים לא חוקיים לחשמל", YNET (12.4.2022)). לשם השוואה, עמדת הרשויות העקרונית באשר לחיבור מבנים פלסטינים לתשתיות היא שאין מקום לחבר מהנים לחשמל ולמים ללא תכנית מתאר מאושרת (ראו למשל בג"ץ 826/16 חטיב נ' ראש המינהל האזרחי בגדה המערבית).

50. למותר לציין כי קהילות הרועים הפלסטיניות אינן נהנות מתמיכה כלכלית ומעשית ומהגנה דומה. בלשון המעטה ניתן לומר כי הן סובלות מאכיפת יתר כלפיהן מאפליה מובנית כלפיהן בתחום התכנון והבנייה ולעיתים מאלימות ישירה מצד אנשי ביטחון.

51. פנייה זו אינה עוסקת במקרים נקודתיים שבהם חיילים, אנשי מג"ב ואנשי ביטחון אחרים נוהגים באלימות, לוקחים חלק פעיל באיומים, בהריסת בתי פלסטינים, מעניקים חסינות דה-פקטו למתנחלים אלימים, מתאמים עמם פעולות ומסייעים להם בעקיפין בפעולותיהם, או עומדים מנגד, אך פטור בלא כלום אי אפשר. גם כאשר אנשי צבא, מטעם המדינה, פועלים מחוץ ובניגוד לסמכותם החוקית – מעשיהם עדיין מיוחסים למדינה. כל מעשה בלתי חוקי שבוצע ישירות על ידי חיילי מילואים בכפרים מקים אחריות מדינתית. מתחייב לציין כי לנוכח ההקצנה הפוליטית הכללית והרוח הגבית שניתנת למעשים אלה במסגרות צבאיות וביטחוניות מסוימות, כמו גם מינויים של מתנחלים המצויים בניגוד עניינים חריף בתפקידים ביטחוניים והקמת יחידות צבאיות הפועלות בממשק קרוב עם התנחלויות ומאחזים, דוגמת יחידות "הגנה מרחבית" ויחידות הניוד, תופעה זו הולכת ומתרחבת אף היא (Responsibility Under International Law For Settler Violence In The Occupied Palestinian Territory, Diakonia: Int'l Hum. L. Centre, July 2024); ראו גם: המערב הפרוע - העברת סמכויות שיטור וביטחון לרכזי ביטחון שוטף צבאיים בהתנחלויות ובמאחזים, יש דין (יולי 2014)).

52. כדוגמה נוספת לשלילת כל הגנה מהתושבים המוגנים, חיילים אף הרחיקו לכת עד כדי כך שמצאו לנכון להסיר או למנוע התקנה של מצלמות מעקב שהוצבו כאמצעי הגנה ותיעוד במתחמי מגורים מאוימים שבהן מתגוררות קהילות בסכנת גירוש – תיעוד המאפשר ואף נחוץ לצורך פנייה למשטרה. פניית האגודה לזכויות האזרח בעניין זה לא נענתה.

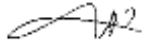
53. נסכם: בהיעדר מדיניות המחייבת את גורמי האכיפה לפעול למתן הגנה לקהילות בסכנת גירוש ולמנוע את עקירתן בכפייה, לא ננקטת פעולה יזומה למתן סיוע והגנה לקהילות וישובים מותקפים. אין בנמצא תכנית או מדיניות להתמודדות עם תופעת העקירה, והתושבים המוגנים אף אינם מורשים להגן על עצמם.

54. מכל האמור עולה כי לרשויות המעורבות חובה לגבש מדיניות אחידה ומחייבת, במסגרתה תופסק התמיכה במהלך הטיהור האתני בגדה המערבית, ותוקנה הגנה לקהילות שנעקרו וגורשו או אשר מצויות בסכנת גירוש, כאמור בפתח הדברים. לגורמי הייעוץ המשפטי חובה להנחות את הרשויות המוסמכות להפעיל את הסמכויות המצויות בידיהן לשם כך. במסגרת זו יש לפעול באופן מידי כדי לאפשר לקהילות שנמלטו מאימת האלימות לחזור לבתיהן ולהגן על הקהילות הפגיעות הסובלות כיום ממעשי אלימות והתנכלות באופן אפקטיבי. יש לפעול בדחיפות לפינוי מאחזים אלימים ולהרחקת גורמים המעודדים או לוקחים חלק במעשי אלימות מהשטחים הכבושים.

55. החלטות הממשלה בעניין תקצוב מאחזים והכשרתם, הכרזה על אדמות מדינה והקצאתן לצרכי המתנחלים בלבד, הענקת סמכויות שיטור אכיפה ופיקוח למתנחלים, ציודם בנשק וברכבי שטח ועוד ועוד - כולם מלמדים כי המדיניות הממשלתית מקדמת ומשרתת את ההפך הגמור מכל אלה: ליבוי

האלימות ועידוד עקירת קהילות באמצעות הקמת מאחזים. גם נקיטת מדיניות של "עסקים כרגיל" לנוכח היקף הפרות הדין, חומרתן והשלכותיהן, מצביעה על התפרקות גורמי השלטון (הצבאי והישראלי) מחובותיהם, מנוגדת לעקרון שלטון החוק וחורגת באופן גס ממתחם הסבירות. נבקש לקבל את התייחסותכם בהקדם ככל הניתן, ובהתאם לה נשקול את המשך צעדינו.

בברכה,

רעות שאער, עו"ד

נספח: קהילות שגורשו - רשימה חלקית

במהלך חודש יולי 2022 נעקרה קהילת הרועים הבדואית ראס א-תין שהתקיימה במשך עשרות שנים מצפון מזרח לרמאללה, על אדמות הכפר הפלסטיני כפר מאלכ. מקרה זה מוכר כמקרה הראשון שבו נעקרה קהילה שלמה, באמצעות אלימות מתנחלים בלבד.

חודשים ספורים לפני גירושם, התושבים העידו על האלימות השיטתית ההולכת ומסלימה שמופנית כלפיהם מצד המתנחלים שהקימו כשנתיים קודם לכן, במרחק של כקילומטר דרומה מבתיים, מאחו חווה אלים המכונה "החווה של מיכה" בהובלת מ"ס. אחד מתוך שרשרת של מאחזים לא חוקיים שתושבי ההתנחלות המבודדת והאלימה כוכב השחר, הקימו במהלך השנים.

מה שהביא בסופו של דבר לגירוש הקהילה מהמקום, היו מספר תקיפות אכזריות שערכו מתנחלים בליווי חיילים שהגיעו מהבסיס הצבאי הסמוך, בתוך בתי תושבי הקהילה. התושבים העידו, שכל עוד תקיפות המתנחלים היו בשטחי המרעה הפתוחים הם הצליחו איכשהו להחזיק מעמד על אף שמקורות המחיה שלהם נפגעו אנושות. כאשר המתנחלים החלו לתקוף, להכות, להשפיל ולהרוס רכוש בתוך בתיים ומול בני המשפחה, תחושת אי הביטחון היסודית והתמידית אילצה את המשפחות לברוח מהמקום תוך ימים ספורים.

עדויות של אחד התושבים ממחיש את מציאות החיים שעמה תושבי הקהילה נאלצו להתמודד, מאז הקמת מאחו הרועים הזה בסמוך לבתיים: "בשבע וחצי בערב באו התוקפים לאוהל המגורים של ה' ו-מ' כ', במאהל המשפחה בראס א-תין שמצפון-מזרח לרמאללה. ישבנו באוהל, ופתאום הופיעו ארבע מכוניות אזרחיות ואחת צבאית. ירדו מהן כ-15 מתנחלים ועוד ארבעה או חמישה חיילים. נעמדתי בפתח האוהל. יותר ממתנחל אחד תקף אותי. כמה מהם תפסו אותי, אחד הכה אותי באלה ומישהו ריסס את עיניי בגז פלפל. אשתי יצאה, ואחד תקף אותה באלה. לא מכה אחת. חמש. היא התעלפה. זה קרה ב-14 ביוני... מ' הוסיע לבית חולים לבדיקת ראשו וכתפו החבולה. לא נמצאו שברים, והפצע בראשו חוטא. ה' הובהלה בנפרד לבית החולים ואושפזה לעשרה ימים, לאחר שאובחן אצלה שבר בגולגולת, דימום מוחי ושבר בידה השמאלית. היא עברה שני ניתוחים." (עמירה הס, במכות ובאיומים, תושבי מאחזי רועים ממזרח לרמאללה מבריחים פלסטינים מאדמותיהם, **הארץ**, 11.7.2022)

כאמור, בסמוך לאחר מכן בראשית חודש יולי, החליטו חברי הקהילה כי אינם מוכנים לסכן את נפשם ועזבו את בתיים.

במהלך 15 החודשים שחלפו בין גירוש תושבי ראס א-תין וטבח ה-7 לאוקטובר 2023, נעקרו בכפייה שש קהילות רועים פלסטיניות נוספות. כשנה לאחר גירוש קהילת ראס א-תין, ביום 22.5.2023, נעקרה קהילת הרועים הפלסטינית **עין סאמיה** (נפת רמאללה). חברי הקהילה נאלצו לפרק את בתיים ולעזוב את המתחם בו התגוררו משך עשרות שנים. הקהילה מנתה 178 בני אדם, ובהם 78 ילדים, כתוצאה מאלימות מתנחלים תושבי המאחזים הבלתי חוקיים מאזור "כוכב השטח" וסביבתו. התנכלות עקבית ויומיומית מנעה מהקהילה גישה לאדמות מרעה. אלימות ופגיעה ברכוש יחד עם הריסה חוזרת ונשנית של מבני מגורים וכן הריסת בתי הספר שהוקמו עבור ילדי הקהילה, הובילו לבסוף לעקירה הכפויה. [דיווח המתאם ההומניטרי על עקירת הקהילה](#). משפחות נוספות השייכות לקהילת עין סאמיה ואשר התגוררו ממערב לכביש אלון נעקרו בהמשך, בחודשים פברואר 2024.

קהילות וידאדי א-תחתא ואל-פוקא (דרום הר חברון), גורשו במהלך קיץ 2022.

ביום 16.7.23 נאלצו 20 תושבי קהילת וידאדי א-תחתא (תחתית) לעקור ממקום מגוריהם, מחשש לחייהם בעקבות אלימות המתנחלים, בסיוע המדינה והתנכלויות אחרות של הצבא והמינהל האזרחי. כשנתיים לפני העקירה הקימו מתנחלים מאחז במרחק של כ-500 מטרים מבתי המשפחות. הם נהגו לרעות את צאנם בשטחי המרעה שסביב בתיהם ובין היתר השתמשו ברחפן כדי להבהיל את הצאן במרעה ולפזרו. שורה של תקיפות שכוונו לתושבים במרעה ובבתיהם, חלקן בנוכחות חיילים, בין החודשים דצמבר 2022 ומרץ 2023. תושבי קהילת וידאדי אל-פוקא (עילית) שמנתה 22 בני אדם ומתוכן 13 קטינים, גורשו בהמשך חודש יולי 2022 על ידי כנופייה שהגיעה ממאחז חוות מיתרים הסמוכה, בהובלתו של י"ל, לאחר תקופה במהלכה כנופיות המתנחלים תקפו את התושבים באופן יומיומי. חברי הקהילה שגורשה התגוררו במקום במבני אבן קבועים, חלקם נולדו במתחם זה וחיו בו כל חייהם (גדעון לוי ואלכס ליבק, עוד קהילת רועים נמלטה מאימת המתנחלים, והותירה אחריה כלב בודד, **הארץ** (21.7.2023); נתוני בצלם, עדויות ותיעוד נוספים ניתן למצוא כאן).

קהילת **סמרי** (מספר יטא) גורשה גם היא ביולי 2022 בעקבות אלימות מתנחלים מהמאחזים "מצפה יאיר" ו"אביגיל". לאחר הגירוש הוקמו עוד שני מאחזים בסמוך למקום בו שכנה הקהילה. הקהילה מנתה שתי משפחות של שני אחים, שמנו עשרים בני אדם, שמונה מהם קטינים. על ראש הגבעה שעליה גרו הוקם ב-1998 המאחז מצפה יאיר ומאז התגברו מעשי האלימות. מתנחלים התנכלו לבני המשפחה, איימו עליהם, נכנסו לבתיהם, מנעו מהם לרעות את הצאן ופלטו לבתיהם. ב-2020 מתנחלים הביאו למקום עדר בקר, אותו רעו באדמות שבהן נהגו תושבי הקהילה לרעות. ביולי 2022 נאלצו התושבים לעזוב.

בח'לת אל-חמרא (מחוז בית לחם) גורשו שתי משפחות כתוצאה מאלימות מתנחלים מההתנחלות עמוס, במהלך קיץ 2023. המשפחות מונות 11 נפשות, בהן 5 קטינים. משפחה ראשונה עזבה ביום 30.8.2023 והשנייה ביום 8.10.23.

קהילת **אל בקעה**, שמנתה 38 תושבים ובהם 22 קטינים גורשה ב-10.7.23. לגירוש הקהילה קדמו התקפות יומיומיות של מתנחלים שהקימו "חוה חקלאית" במרחק של כחמישים מטרים מבתי הקהילה, הציבו לוחות סולריים, התחברו לתשתית המים של מאחז נווה ארז הסמוך והשתלטו על הדרך המחברת את הקהילה עם הכביש הראשי. המתנחלים רעו את הצאן שהביאו למקום באדמות המרעה של הקהילה, הטרידו את הרועים מהקהילה ואיימו עליהם בעת שרעו את צאנם. ב-7.7.23, בסביבות 30:6 בבוקר, הוצת אחד מאוהלי הקהילה שהיה מבודד יותר. התושבים הזעיקו משטרה אך איש לא הגיע למקום בזמן אמת.

קהילת **אל קבון** (נפת רמאללה, מצפון לראס א-תיך) שאליה משתייכות 12 משפחות, ובסך הכל 86 תושבים, מהם 26 קטינים, גורשה מאזור מגוריה בתחילת אוגוסט 2023. הקהילה התגוררה במקום זה מאז 1996, לאחר שישראל גירשה את תושביה מהנגב בראשית שנות החמישים. בפברואר 2023 הקימו מתנחלים מאחז בסמוך לקהילה, בתוך שטח שישראל הגדירה כ"שטח אש", והתנכלו באופן שיטתי לתושביה. מתנחלים הסתובבו בין הבתים שלהם ואף נכנסו לתוכם, הגיעו על סוסים וטרקטורים בשעות מאוחרות והפחידו אותם, השתלטו על אדמותיהם החקלאיות ומנעו מהם לרעות את הצאן, עד אשר הקהילה נאלצה לעקור.

לאחר פרוץ מלחמת חרבות ברזל קצב גירוש הקהילות והקמת המאחזים התגבר משמעותית:

במהלך החודשים אוקטובר-נובמבר 2023 גורשו הקהילות הבאות:

ח'ירבת א-טייבה (ליד תרקומיא נפת חברון): במקום גרו בקביעות 10 משפחות המונות 47 נפשות, בהן 6 קטינים. שמונה בגירים נוספים התגוררו במקום באופן עונתי. ב-7.10.23 הגיעו מתנחלים וחיילים לקהילה והודיעו לתושביה כי עליהם להתפנות משום שהמקום הוכרז שטח אש. באותו יום עזבו את הקהילה כל המשפחות שגרו בה בדרך קבע. ב-11.10.23 ניסו חלק מהתושבים להגיע לבתיהם כדי לבדוק מה עלה בגורל רכושם אבל מתנחלים חסמו את דרכם. ביום 17.10.23, בשעות הבוקר, הצליחו תושבים שעזבו להגיע לאדמותיהם וגילו ש-11 מבנים חקלאיים ומבני מגורים נהרסו וציוד חקלאי נגנב. חיילים הבחינו בהם וגירשו אותם מהמקום. ביום 4.1.24 בשעה 16:00 מתנחלים הרסו ושרפו ארבעה מבנים חקלאיים ורהיטים שהותירו התושבים מאחוריהם.

קהילת **עין א-רשאש** (בקעת הירדן): במקום גרו 18 משפחות המונות 85 נפשות, בהן 25 קטינים. ב-9.10.23 חסמו מתנחלים את הדרך המובילה לקהילה. החסימה מנעה ממכלית מים להגיע למקום ובעקבות זאת נאלצו התושבים להעביר 1,500 ראשי צאן לכפר דומא. ב-13.10.23 עברו כל הנשים והילדים לכפר דומא, וב-16.10.23 עברו גם הגברים.

קהילת **ואדי א-סיק** (בקעת הירדן) גורשה ב-10.10.2023. במקום גרו 30 משפחות המונות 180 נפשות, בהן 40 קטינים. הקהילה שהתגוררה באזור מוקף במאחזים סבלה מאלימות מתנחלים שיטתית מזה מספר שנים. בתחילת המלחמה גברו ההתקפות, ולבסוף, חברי הקהילה נמלטה בעקבות איומי המתנחלים על חייהם של התושבים, באם לא יענו לדרישת המתנחלים לכך שיעזבו. בזמן שעסקו באריזת חפציהם, מתנחלים פשטו על הקהילה וחטפו פעילים פלסטינים וישראלים. בפלסטינים הם התעללו קשות, כולל תקיפה מינית – אירוע שהוביל לסגירת יחידת "ספר המדבר".

ב-12.10.23 נותרו במקום רק כמה גברים מהקהילה ופעילים ישראלים שעסקו בפירוק מבנים ואריזת והעמסת רכוש. תוך שהקהילה אורזת את חפציה הגיעו למקום מתנחלים וחיילים ותקפו את התושבים והפעילים באלימות קשה.

מצורפת עדות אחד התושבים, אב לתשעה, שביקש לא לציין את שמו מחשש מפני התנכלות מתנחלים, אשר עבר להתגורר באוהל בשטח פתוח, שממנו הוא רואה את המאחז של נ"ב, וגם את ביתו הישן. 'אני רואה את הכפר כל יום. הלוואי שלא הייתי רואה, זה קשה נפשית. החיים לפני הגירוש היו קשים. מהיום שהגיעו המתנחלים סמוך לקהילה, היה קשה איתם, וגם עם הצבא. בבית הספר, בדרכים, במרעה, בשדות ובבארות המים – היו בעיות. לאחר הגירוש, הבעיות רק החמירו. בואדי סיק היה לנו מקום למרעה, היו לנו בתים טובים, דרך (כביש) להגיע הביתה, היו לנו מים בבארות, אדמות לזריעה, 1,500 דונם, היו לנו בית ספר וכביש גישה. אחרי הגירוש, אין לנו. אין לנו בית, יש לי רק אוהל, רק כדי לישון בלילה, זה לא בית. אין מים, אין שטח מרעה, השעורה לכבשים יקרה, אנחנו לא יכולים לקנות. אין עבודה, אין כסף. הקטנים לא הלכו לבית הספר כי אין לנו אמצעים. (לתיעוד האירועים ועדויות נוספות: נתוני כרם נבות; נתוני בצלם; אורן זיו, [פרויקט מיפוי](#): עשרות קהילות רועים גורשו במהלך המלחמה, **שיחה מקומית** (7.11.2024); אורן זיו, כשהמתנחלים מתקשרים הצבא בא מיד. לנו לא עוזרים, **שיחה מקומית** (31.8.2025); הגר שיזף, צה"ל הפסיק את הפעילות המבצעית של יחידת 'ספר המדבר' שמגייסת נערי גבעות, **הארץ** (18.3.2023); הגר שיזף, סיגריות בוערות, מכות רצח וניסיון תקיפה מינית: מתנחלים וחיילים התעללו בפלסטינים, **הארץ** (19.10.2023)).

קהילת **ואדי אל פאו** (בקעת הירדן) גורשה בעקבות אלימות מתנחלים שהגיעו בעיקר מהמאחז הלא חוקי "חוות ארץ השמש" הסמוך, ובכלל זה אירועים שכללו איומים על התושבים, הצתה של שני אוהלים וגניבת אוהלים נוספים. התקריות כללו מקרים שבהם רעו מתנחלים את עדריהם על אדמות הקהילה ותקפו רועים

פלסטיניים שרעו את עדריהם בשטחי מרעה סמוכים, ניסיונות לגנוב חיות משק, והטרדה של ילדים שהמתינו בכניסה לקהילה לאוטובוס ההסעות לבית הספר. ביום 28.2.2024 נעקרו בכפייה ארבע משפחות ראשונות שמנו 34 בני אדם, ומתוכם 19 ילדים. ארבעה משקי בית נוספים, המונים 30 בני אדם, נעקרו בכפייה ביום 16.10.2024 וביום 5.9.2024 בעקבות עלייה חדה במתקפות מתנחלים (נתוני משרד המתאם ההומניטרי של האו"ם: [עדכון מצב הומניטרי מס' 260](#) מיום 6.3.2025).

קהילת **אל קנוב** (נפת בית לחם) גורשה במהלך אוקטובר 2023 בעקבות אלימות מתמשכת מצד מתנחלים מההתנחלות המבודדת והאלימה אספר והמאחזים סביבה. התקפות אלימות פרועות נגד התושבים, כולל תושבים קשישים, דווחו ותועדו כבר בחודש פברואר 2022 (גדעון לוי אלכס ליבק, חמושים בגרזנים, אבנים ואלות הם תקפו קשיש באמצע היום: קו קלוקס קלאן בהר כנוב, **הארץ** (18.2.2022)).

קהילת **ג'ורת אל ח'יל** (נפת חברון) נעקרה בכפייה במהלך אוקטובר 2024 בעקבות אלימות שהופנתה כלפי תושביה על ידי מתנחלים מההתנחלות המבודדת והאלימה אספר והמאחזים סביבה. לאחר גירוש התושבים מתנחלים הרסו את בתי הקהילה.

קהילת **מוערג'את מרכז** (דרום בקעת הירדן) מנתה 6 משפחות, 30 נפשות, בהן 12 קטינים. לאחר פרוץ המלחמה התגברו מאוד התקפות המתנחלים על הקהילה בהובלתו של ז"ס ובתוך כך בוצעו התקפות חוזרות ונשנות על כביש הגישה למתחם מגורי הקהילה. ב-12.10.23 התפנו כל המשפחות לאחר מהמקום. מתוך עדותו של תושב הקהילה: "יש כאן חווה לא רחוק מאיתנו, החווה של ז', וההתקפות מהם הן כמעט כל היום. ואם הם לא באים יום או יומיים אז כשהם באים הם הרבה יותר עצבניים וכועסים. הצבא לא עוצר אותם, לא מפסיק את הטרור שהם זורעים אצלנו. הם פותחים דלתות של בתים בלילה, נוסעים ברעש בין הבתים, מעירים אנשים, צוחקים על בנות ועל זקנות בנות 80, שמים רעל באוכל של הכבשים, מונעים מאיתנו לרעות את העדר. ... חצי שעה לפני שבאתם נכנס אלינו מתנחל, אנחנו כבר מכירים את כולם, וצעק עלינו: 'מתי אתם עפים מפה? זו האדמה שלנו!' (עודד שלום, 'נכנס אלינו מתנחל וצעק מתי אתם עפים מפה?' | הסיפוח הלא זוחל ביו"ש, **Ynet** (5.4.2025)).

קהילת **א-נסארייה – דרום** (בקעת הירדן) גורשה גם היא במהלך חודש אוקטובר 2023, באמצעות פעולות אלימות ואיומים בהובלת משה שרביט (תושב המאחז האלים חוות עמק תרצה). טרם הגירוש גרו במקום 5 משפחות המונות 25 נפשות, בהן 13 קטינים. ב-13.10.23 עזבו את הקהילה כל המשפחות, לאחר שמתנחלים הגיעו למקום, הורו לתושבים לעזוב ואיימו עליהם.

קהילת **אום ג'מאל** מנתה 13 משפחות שהן 78 נפשות, ומתוכן 43 קטינים. גורשה באוגוסט 2024 לאחר שמתנחלים הקימו מאחז כמה מאות מטרים ממזרח לבתי התושבים.

תושבי אל מזרע' אל ערביה גורשו במהלך אוקטובר 2023 לאחר שמתנחלים מהמאחז המבודד והאליים חרשה תקפו אותם וחסמו את דרך הגישה למקום באמצעות סלעים ועפר.

באזור **ח'ירבת סמרה** בצפון בקעת הירדן נעקרו שתי משפחות המונות 13 נפשות ובהן 7 קטינים, ביום 17.10.2023. העקירה התרחשה לאחר מספר ימים רצופים שבמהלכם מתנחלים ושוטרים פלשו לבתיהם של התושבים, פגעו ברכושם ובכבשים, תקפו את התושבים ואיימו עליהם. ביום 6.7.2025 נעקרו שש משפחות נוספות בעקבות איומיהם של מתנחלים תושבי מאחזי האזור ובהם א"כ, ע"ק ואחרים, שהגיעו אל הקהילות מלווים בחיילי מג"ב.

בח'ירבת אל-חמה, גם היא בצפון בקעת הירדן, עזבה משפחה אחת המונה ארבע נפשות ביום 5.11.23, בעקבות תקיפות אלימות ולנוכח איומי המתנחלים.

קהילת **עניזאן** גורשה גם היא במהלך אוקטובר 2023, כתוצאה מאלימות מתנחלים ממאחזי דרום הר חברון.

בקהילת **נבע אל-ר'זאל באל-פאריסייה** בצפון בקעת הירדן נעקרה משפחה המונה שבע נפשות במהלך החודשים דצמבר 2023 עד פברואר 2024, לאחר שורה ארוכה של אירועי תקיפה, חלקם בשעות הלילה המאוחרות, ולאחר שהמתנחלים החלו לעשות באדמות החקלאיות של הקהילה שימוש כבשלהם – לחרוש ולרעות את הצאן ולגרש את בני המשפחה מאדמתם ומשדות מרעה.

שתי משפחות מקהילת **בדו גיבאס** (מזרח א-טייבה, במחוז רמאללה) נעקרו בכפייה ביום 26.10.2023. באותו יום הגיעו למקום כ-20 מתנחלים, חלקם חמושים, ומלווים בחיילים, הכו תושבים באלות וצינורות מתכת, שברו את ידו של אחד מהם, פצעו שניים נוספים בראש וגנבו 80 ראשי צאן ומכונית. למחרת החליטו משפחותיהם של י"כ -ו"כ לעזוב. המשפחות השאירו את רכושן במקום בתקווה לשוב אליו בעתיד. כעת נותרה במקום משפחה אחת החוששת לחייה ושוקלת לעזוב גם היא.

קהילת **ח'רבת א-טאנא** (נפת שכס, ממזרח לבית פוריק) – קהילה בת 135 נפשות, מתוכם כ-50 קטינים, גורשה במהלך חודש נובמבר 2023 על ידי מתנחלים מהמאחזים סביב ההתנחלות האלימה והמבודדת איתמר. ביום 9.11.2023, אחרי חצות הגיעו מתנחלים בכ-15 מכוניות וכמה חיילים, מצוידים בדחפור, לקהילה, שבה שהו בעונה זו רק חלק מהתושבים כדי לטפל בצאן. המתנחלים תקפו את התושבים, אזקו את ידיהם, הכו והשפילו אותם, פצעו אחד מהם בראשו וסדקו את צלעותיו של אחר. הם הודיעו לתושבים כי עליהם לעזוב את המקום, ואחרי שערכו אותם במשך כשעה וחצי שחררו אותם. הרועים נאלצו לקחת את צאנם ולעזוב את המקום ואז הרסו המתנחלים את 25 אוהלי המגורים של 18 משפחות הקהילה. למחרת בבוקר ניסו התושבים לחזור לקהילה כדי לקחת את טלאים שנשארו במקום וגילו כי הצבא הציב על הדרך מחסום. החיילים במחסום סירבו לאפשר להם לעבור.

בח'ירבת ג'בעית התגוררו 8 משפחות, המונות 25 נפשות, בהן 10 קטינים. ביום 13.10.2023 עזבו כל תושבי הקהילה את מקום מגוריהם, בעקבות איומי מתנחלים ממאחז "מלאכי השלום" ומהמאחזים באזור ההתנחלות האלימה שילה. הדרך המובילה לאדמות נחסמה על-ידי הצבא בפני פלסטינים עם פרוץ המלחמה. לאחר הגירוש הוקם מאחז חדש מצפון לבתי הקהילה שגורשה. בתי התושבים נהרסו על ידי המתנחלים.

בקהילת **בריית לתוקוע** (מחוז בית לחם) גרו 8 משפחות המונות 69 נפשות, בהן 25 קטינים. לאחר פרוץ הלחימה החלו מתנחלים להגיע לקהילה, בייחוד בשעות הלילה, איימו על תושביה והורו להם לעזוב. ב-14.10.23 עזבו חמש ממשפחות הקהילה. לאחר מכן הגיעו למקום מתנחלים, השחיתו רכוש, חסמו יחד עם הצבא את הכביש המוביל לקהילה והכריזו שטח צבאי סגור על האדמות החקלאיות ומטעי הזיתים. ב-15.10.23 הגיעה לקהילה קבוצת מתנחלים עם דחפור, הרסה מבנה חקלאי ודיר צאן ושיטחה שטחים חקלאיים. ב-17.10.23 הגיעו מתנחלים מלווים בחיילים לאחד הבתים, איימו על בני המשפחה, הכו חלק מהם וגנבו עז. באותו יום עזבה המשפחה את המקום. ב-19.10.23 עזבו גם שתי המשפחות האחרונות לאחר שמתנחלים איימו עליהם וגנבו עז נוספת. ב-18.11.23, הגיעו לקהילה חלק מהתושבים שעזבו כדי לבדוק את מצב בתיהם וגילו שמתנחלים שרפו שלושה מבני מגורים, ניפצו חלונות, השחיתו ריצוף קרמיקה וגנבו לוחות סולריים וגנרטור.

בקהילת עתירייה (דרום הר חברון) גרו שתי משפחות המונות 31 נפשות, בהן 20 קטינים. ביום 10.10.23 הגיע לקהילה מתנחל חמוש, ירה לעבר עדר צאן ופגע בשלוש כבשים. ב-14.10.23 הגיעו מתנחלים חמושים למגורי קהילה בשעות הלילה ואיימו על בני המשפחות, כי אם לא יעזבו בתוך 24 שעות יבולע להם. ב-23.10.23 עזבו שתי המשפחות.

הקהילה הבדואית **פרח'ה** (מחוז סלפית) גורשה על ידי מתנחלים ביום 12.10.2024, סמוך לאחר הקמת מאחז אלים על גבעה סמוכה למתחם המגורים של הקהילה.

בקהילת **ואיד עביאת** (מחוז בית לחם) נעקרה קהילה המונה 10 נפשות, ובהן 8 קטינים, בחודש פברואר 2024. לאחר שורה של תקיפות ופעולות התנכלות, בני המשפחה לנו לילה אחד בבית קרובי משפחה. כששבו לביתם למחרת גילו כי המתנחלים שרפו את ביתם ומכוניתם וכי אין להם לאן לשוב.

בקהילת **א-סוח'ון** (בקעת הירדן) נעקרו בכפייה חמש משפחות, 37 תושבים וביניהם 19 קטינים, לאחר שביום 11.3.2025 הוקם מאחז אלים במרחק כקילומטר מביתם.

בחיזמא (מחוז ירושלים), נעקרו בכפייה שתי משפחות המונות 18 נפשות ומתוכן ארבעה קטינים ביום 8.10.2025. שומר התנכלות סמוכה, מתנחלים וחיילים הגיעו יחד לבתי התושבים והורו לאחת המשפחות לעזוב את המקום. לאחר שהמשפחות החלו לארוז את חפציהן מתנחלים שבו למקום ושרפו צריפי מגורים ודיר צאן. ב-31.10.2023 נעקרה וגורשה המשפחה השנייה, לאחר שכ-40 חיילים ומתנחלים שהגיעו לביתה איימו, שאם לא יעזבו הם יפנונו בכוח.

באל-קאנוב (מחוז חברון) נעקרו 8 משפחות ובהן 40 נפשות, מתוכן 24 קטינים. ביום 11.10.2023 הגיעו לביתם 13 מתנחלים חמושים בסכינים, תפסו את ראשי המשפחה והכו אותם, והשחיתו אוהלים ומיכלי מים. הם גנבו 150 מבין ראשי הצאן, והודיעו למשפחות להתפנות תוך שעותיים.

כשחזרו בני המשפחה כדי לקחת את רכושם גילו שהמתנחלים שרפו שניים מבין אוהלי המגורים. בחודש נובמבר 2023 עקרה מן המקום משפחה נוספת לנוכח איומים ופגיעה ברכוש.

קהילת עניזאן (דרום הר חברון) נעקרה ביום 29.10.2023 מחשש להתקפות מתנחלים. הקהילה מנתה 4 משפחות, 35 תושבים, בהם 20 קטינים.

בקהילת **מקתל מסלם** (דרום הר חברון) גרה משפחה אחת המונה 8 נפשות, בהן 5 קטינים. ביום 20.10.23, בשעות הבוקר, הגיעו למתחם המגורים של הקהילה 5 מתנחלים חמושים במדים, תקפו את אבי המשפחה, הכו אותו בפניו ובגופו ברובה והודיעו לבני המשפחה כי עליהם לעזוב באותו יום. באותו ערב הגיעו למקום 3 גיפים צבאיים. החיילים איימו על בני המשפחה כי אם לא יעזבו יבולע להם. באותו ערב עזבה המשפחה.

בקהילת **ח'ירבת א-רד'ים** (דרום הר חברון) נעקרו שתי משפחות המונות 20 נפשות, בהן 11 קטינים במהלך חודש אוקטובר 2023. מתנחלים תושבי האזור הגיעו למקום ביום 9.10.2023 וחסמו את דרך הגישה למגורי הקהילה. בהמשך ניתקו מתנחלים את חיבורי החשמל והמים, ואיימו על בני אחת המשפחות כי עליהם לעזוב תוך 24 שעות. חיילים שהגיעו הרסו את בית המשפחה וגרמו נזק נרחב לרכוש. לאחר שאחת המשפחות ההתנכלויות כוונו לעבר האחרת, עד שגם המשפחה השנייה נאלצה לעזוב.

ח'ירבת זנותה, (דרום הר חברון), קהילה המונה 27 משפחות, ובסך הכל כ-250 נפשות ובהן כ-100 קטינים. מאז פרוץ המלחמה סבלו התושבים מהטרדות ומאיומים של מתנחלים חמושים ולעיתים גם חיילים שדרשו מהם לעזוב את המקום. לאחר שורה של תקיפות ומעשי ונדליזם, ביום 27.10.23, הגיעו לקהילה במכונית 4 מתנחלים רעולי פנים, הטרידו תושבים שישבו ליד בתיהם, דרשו מהם להפסיק עליהם לתעד את המתרחש

והשליכו לעברם רימון הלם. התושבים נאלצו להיכנס לבתיהם. בעקבות מעשים אלה החליטו תושבי הקהילה לעזוב את מקום מגוריהם.

תושבי **ח'רבת מראג'ם** נעקרו בהדרגה מבתייהם במהלך קיץ 2024, בעקבות אלימות של מתנחלים ממאחזים סביב ההתנחלות המבודדת כוכב השחר.

בחודשים האחרונים אלימות כנופיות המתנחלים זוכה לעדנה ותאוצה נוספת וקוצרת "הצלחות" נוספות בדרך להשגת מטרותיה ובראשן טיהור אתני של שטחי C מקהילות פלסטיניות:

תושבי קהילת **אל מיניה** ברחו מאזור מגוריהם במחצית פברואר 2025, בעקבות סדרה ארוכה של תקיפות מתנחלים שהקימו מספר מאחזים באזור לאחר אוקטובר 2023 (הגר שיזף, צה"ל והמשטרה ידעו על האלימות, ולא עשו דבר. בסוף השבוע המתנחלים שרפו את ביתם, הארץ (18.2.2025)).

ביום 24.5.2025 ארזה קהילת **מע'יר א-דיר** (נפת רמאללה) את חפציה, קיפלה את אוהליה והתכוונה לעזוב את מקום מושבה. הקהילה גורשה לאחר תקופה ארוכה במהלכה ספגה התקפות מתנחלים אלימות ממאחזי "גוש מכמש" אשר הוקמו בסביבתה, הוקם מאחז בלב מתחם המגורים שלה, באופן שלא הותר לתושבים כל ברירה אלא לעקור ממקום מגוריהם, על אף שלא עמדו לרשותם מגורים חלופיים כלשהם. קהילת מע'יר א-דיר היא הקהילה הפלסטינית האחרונה שנותרה ממזרח לכביש אלון בין קו הרוחב של ירושלים וצומת תפוח.

ביום 25.5.2025 החלו מתנחלים לבצע עבודות חקלאיות בלב מתחם המגורים של קהילת **ראס אל עין** (דרום בקעת הירדן) המונה כ-110 משפחות, לאחר שכארבעים מתושבי המקום כבר נעקרו. עשרות מתנחלים הגיעו למקום כשהם חמושים, החלו ליישר ולחרוש את האדמה, להקים גדרות וכיוב'. המתנחלים הגיעו ממאחזים צמוד לאדמות הקהילה (בהובלת א"ה, ז"ס). חוסנה של הקהילה נפגע כבר חודשים אחדים קודם לכן, כאשר למעלה מאלף ראשי צאן נגנבו על ידי תושבי אותם מאחזים, באישון לילה. רבים מתושבי הכפר איבדו את מקור לחמם באירוע הגניבה. המשטרה קיבלה את גרסת המתנחלים לפיה מדובר בראשי צאן השייכים להם. במקרה זה, בעקבות התערבות פעילי זכויות אדם שהגיעו למקום – הקהילה לא נעקרה בכפייה, והמתנחלים נאלצים להמשיך את מאמציהם להפוך את תנאי החיים שלה לבלתי אפשריים.

ביום 26.2.2025 ארזה קהילת **אבו עראם** (סמרה, בקעת הירדן) את מתחם המגורים שלה, ועקרה מהאזור שבו התגוררה לאזור טובאס-טמון, על אף שלתושבים לא היה כל מקום מגורים חלופי. עקירת הקהילה התרחשה לאחר שמתנחלים אלימים הקימו מאחז מאות מטרים בודדים מבתי התושבים. מדובר בקהילה שנעקרה ממקום מושבה באמצעות אלימות מתנחלים בפעם השנייה.

בימים 5-7 ליוני 2025 נעקרה קהילת **אבו מלחם**, המונה שישה בתי אב, ממקום מושבה מזה עשרים ואחת שנים בצפון בקעת הירדן. הקהילה עזבה את מתחם מגוריה לאחר תקופה ארוכה של התנכלויות מצד תושבי מאחז אום זוקא ו"נערי עשהאל" ממאחז טנא ירוק האחראים גם לעקירתה של קהילת אבו עראם. לבסוף, בסוף חודש מאי וראשית חודש יוני 2025 הקהילה החלה לקבל איומים ישירים בדרישה שתפנה את תחום מגוריה. נערים תושבי מאחז טנא ירוק ומאחז אום זוקא איימו על ראשי המשפחות וקצבו להם שמונה ימים לעזוב. ימים ספורים אחר כך הקהילה דיווחה כי חייל מג"ב שעבר בקרבת מקום חזר על הדרישה.

בשבוע הראשון של חודש יולי גורשו מאות מתושבי קהילת **מערג'את**, אחת מקהילות הרועים האחרונות בדרום בקעת הירדן. הקהילה גורשה יומיים אחרי שהוקם בתחום מגורי התושבים מאחז, ומתנחלים פלשו לבתים, איימו על תושבים וגנבו צאן. בדובר צה"ל טענו בתגובה לפניות עיתונאים כי "לא התקבלו דיווחים על אירועי אלימות סמוך לעזיבת הפלסטינים." "לפני עזיבתם ובמהלך השבועות האחרונים התקבלו

דיווחים על אירועי חיכוך בין פלסטינים לאזרחים ישראלים באזור הכפר מוערג'את שבחטיבת הבקעה. כאשר הגיעו למקום כוחות צה"ל, לא זוהו אירועי אלימות. לאחר דיווח על התפנות חלק מתושבי הכפר, האירוע הועבר לטיפול משטרת ישראל. כוחות הביטחון פועלים במרחב על מנת לשמור על ביטחון כלל התושבים." (אורן זיו, התושבים גורשו, בדובר צה"ל טוענים כי "לא זוהו אירועי אלימות", **שיחה מקומית** (9.7.2025); אורן זיו, מתנחלים הקימו זולה, וקהילת אל-מוערג'את נאלצה לברוח, שיחה מקומית (6.7.2025)).